

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken Jubileumsgudstjeneste

Norsk kirke i utlandet

Domkirken 31.8.2014

Prekentekest Nehemja 9,19-21, evangelietekst Matt 6,24-34

Gud er tilstede

«Se på liljene på marken – hvordan de vokser – selv ikke Salomo i all sin prakt var kledd som en av dem!»

Det er virkelig sant dette som Jesus sa, og som vi hørte lest: Naturens under og skjønnhet utfolder seg for øynene vår hele tiden. BBC-serien om smådyrene, som vi kan se på søndagskveldene, avdekker at selv de ekleste krypdyr og insekter har en ufattelig skjønnhet i sitt fargespill og perfekte kroppsdesign tilpasset det livet de lever. Og vi ser deres utrolige kapasitet og evne til å mestre og overleve i en farefull verden.

Jeg har deltatt på flere korte pilgrimsvandringer med lesninger og salmer. Da etableres det en forbindelse mellom det jeg ser og kjenner i kulturlandskap og skog, og opplevelsen av Guds finger i skaperverket der Gud har lagt alt til rette for oss - og fortsatt legger til rette. Tør vi først hengi oss til at alt dette vi ser er tegn på Guds ufattelige storhet, blir Guds tilstedeværelse i våre liv og i vår tid også synlig for oss. Vitenskapens kunnskap om naturens lover og utvikling er da i seg selv et tegn på skaperverkets storhet. Skaperverket omfatter jo også mennesket og vår kapasitet til å forstå så mye av det vi ser, evne til å tolke det vi ser og mulighet til å erkjenne at Gud i alt dette er tilstede i vår virkelighet.

Da Israelfolket var slaver i Egypt var det ikke lett for dem å fastholde at Gud var tilstede i deres liv. Arbeidet var knallhardt og undertrykkelsen utålelig. Det var langt fra skaperverkets skjønnhet til slitet med å brenne teglstein, grave kanaler for Nilens vann ut til markene, hakke for planting og stå for innhøstingen, alt for at egyptiske stormenns kornlagre skulle fylles.

Det var ikke enkelt for tenåringene til sjøs for 150 år siden heller. Hardt arbeid, lav lønn, fysiske avstraffelser og hundsing fra eldre arbeidskamerater gjorde livet svært krevende. Fritiden i storbyenes fattigkvarterer i havnene tilbød rus på alkohol og kvinner for en billig

penge, fortolket som en manndomsprøve, men for de fleste uttrykk for en desperat lengsel etter ømhet og frihet fra hån og slit.

Det kunne helt sikkert være vakkert på havet med solens vandring, fugler og fisker og sjøpattedyr, og ikke minst vakre kyster! Men det var langt fra slitet om bord til Guds storhet i skaperverket!

Teksten vi hørte i dag fra Nehemjas bok er et utdrag av den store bekjennelsen folket samlet seg om da de 700 år etter slavekåret i Egypt var kommet tilbake til Jerusalem etter en ny periode i slavekår i Babylon i dagens Irak. Men fortsatt var de slaver under datidens store imperium.

Utdraget vi hørte er en kraftfull bekjennelse til at Gud i sin barmhjertighet, på tross av folkets hovmod aldri vek fra dem, men ledsaget dem i ørkenvandringen på veien hjem.

Folkets bekjennelse lyder: «I din store barmhjertighet forlot du ikke våre forfedre og formødre i ørkenen, (..) men lyste opp veien de skulle gå. Du gav dem din gode Ånd, ga dem vann mot tørsten, sørget for dem slik at klærne ikke ble utslitt og føttene ikke hovnet opp».

Fortellingen om jødefolkets ørkenvandring er fortellingene om hvordan Guds tilstedeværelse knyttet til store og spektakulære hendelser – havet som delte seg, skysøylen som ledet dem, manna fra himmelen og vann rett fra klippene.

Det var ikke slike spektakulære hendelser for unge sjøfolk i London og Antwerpen og New Yorks havnekvarterer for 150 år siden. De opptrer ikke her i Fredrikstad i vår tid heller. Men heldigvis er ikke Guds tilstedeværelse i våre liv lenger begrenset til slike mirakuløse hendelser som jødefolket erfarte i ørkenen, og som noen forventer også skal skje her og i vår tid.

Evangeliets kjernebudskap er at Gud involverer seg så sterkt i menneskenes liv at Gud selv ble menneske og tok bolig i blant oss. Gud lot seg ikke stenge inne i en fjern himmel utenfor tiden eller i mirakler som vi febrilsk oppsøker det ene stevnet eller møtet etter det andre, for å få en smak av. Gud ble menneske og levde våre liv, helt inn i torturens og piskeslagene og dødsstraffens totale fornedrelse og mørke. Gud erfarte selv slavekårene i Egypt og Babylon – Gud selv kjente den unge sjømannens smerte og nød. Gud er tilstede hele tiden og har gitt oss sin gode Ånd slik at vi skal få visdom til å se Guds fingre her hos oss i vår hverdag.

Mens Guds tilstedeværelse for Nehemjas generasjon var knyttet til ett folk, byen Jerusalem og gjenreisningen av tempelet der, handler evangeliets budskap om at Gud ikke er bundet til ett bestemt folk, en bestemt by eller ett bestemt tempel. Guds tilstedeværelse i vår hverdag er knyttet til et felleskap av alle folkeslag som møter Gud alle steder i dåpens vann og nattverdens måltid. Guds barmhjertighet og ledsagelse deles raust ut til hver av oss uavhengig av alder og kjønn og etnisitet og legning og funksjonsdyktighet og fromhet og sosial status.

I disse møtene med den korsfestede og oppstandne Kristus utrustes vi til å leve sakramentenes liv utenfor kirkerommet, i Guds verden og menneskenes virkelighet der vi tjener Gud ved å ledsage og støtte mennesker i lengsel og nød. Det er slik Guds mirakuløse tilstedeværelse erfares av oss. Ikke ved skypumper og manna fra himmelen, men personen som var et medmenneske og møtte deg og meg slik at Guds barmhjertighet kunne strømme mot oss i hennes akseptering av oss og livene våre og gi lys til livsvandringen vår.

Stor-Johan så de unge sjøfolkene i Englands havnevarterer den gangen for 150 år siden, og Ånden utrustet ham til å finne visdom til å utvikle en organisasjon som ga dem et sted der de fikk erfare at Guds barmhjertighet sørget for dem over hele verden og i alle de store havnene. Det var ikke mirakuløse vannkilder som sprang ut av fjellet Storjohan ga dem, men vannkilder i form av mennesker som ledsaget dem og ga dem et sted å være i fremmed havn.

Kirkens møte med store sosiale utfordringer den gangen hadde i etterpåklokskapens klare lys flere svakheter. Men det kirken ble utrustet til å se, var at Guds tilstedeværelse i menneskers liv måtte organiseres frem ved hjelp av brennende hjerter og spesialiserte arbeidslag. Slik fikk nådegavene nye virkefelt der det ble utviklet en særegne kompetansen til å være oase for mennesker i deres arbeidsdag og - etter hvert – i sin fritid.

Slik har dagens jublant – for å bruke et slikt ord – på en særlig måte vist mennesker at fra kirkens sentrum i dåp og nattverdforvaltning er hun sendt til verden der folk lever og virker. Jesus ba ikke alle folkeslag om å komme til Jerusalem eller tempelet, Jesus er Guds tempel og gjorde Guds tilstedeværelse tilgjengelig der menneskene er.

Gud er derfor tilstede hos oss i dag og kommer mot oss som korsfestet og oppstanden i skaperverkets frukter, i brødet og vinens skikkelse. Et mirakel og et mysterium – men synlig og tilgjengelig. Fra dette møtet sender og utrunder den korsfestede og oppstandne sin kirke til å gå ut til menneskene og ledsage alle slags folk i deres livsvandring.

Norsk kirke i Utlandet/Sjømannskirken har vist mennesker Guds grenseoverskridende kjærlighet på en håndgripelig og opplevd måte.

Det har gitt mennesker mulighet til å oppleve Guds storhet i glimt i barmhjertighetens handlinger, og bli i stand til å ta i mot Åndens veiledning og se Guds storhet i alt det naturen rundt oss og kjærligheten mellom oss vitner om.

«Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verdt enn dem?»

Det er den erkjennelsen kirken er kalt til å vise menneskene. Sjømannskirken har lært oss hva det betyr i praksis.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.